

MAGDALENA ANDRZEJEWSKA

ANNA STOLIŃSKA

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

ROZWÓJ PORTALI EDUKACYJNYCH W DOBIE EKSPANSJI SERWISÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH

Wprowadzenie

Jednym z filarów współczesnego świata jest szybka, sprawna komunikacja, rozumiana jako wymiana informacji. Środkiem, który odgrywa obecnie jedną z najważniejszych ról w komunikacji, jest sieć internetowa. Serwisy internetowe z generacji Web 2.0 umożliwiają użytkownikom sieci dynamiczne kształtowanie przestrzeni komunikacyjnej, przy czym każdy korzystający z Internetu może być zarówno twórcą, jak i odbiorcą informacji. Najbardziej popularne mechanizmy w technologii Web 2.0 to tworzenie webinarów, spersonalizowanych blogów, podcastów, screencastów, vodcastów oraz tak zwany mechanizm Wiki. Przejawem coraz większej aktywności internautów jest zamieszczanie na serwisach artykułów, własnych tekstów, zdjęć, filmów wideo oraz tworzenie wirtualnych społeczności – zbiorowości osób połączonych ze sobą różnymi więzami. Procesowi formowania się tych społeczności towarzyszą także nowe zjawiska, na przykład folksonomia, czyli kategoryzowanie informacji zamieszczonych w sieci za pomocą słów kluczowych, czy syndykacja treści za pomocą na przykład kanałów RSS.

W tak ukształtowanej przestrzeni informacyjno-komunikacyjnej swojego miejsca poszukuje edukacja – nieformalna, formalna i akcydentalna. Wymiana

poglądów i doświadczeń, będąca dla nauczycieli jednym z ważniejszych źródeł wiedzy¹, przenosi się na fora dyskusyjne, czaty i do blogosfery. Proces zdobywania wiedzy w połączeniu z technologiami Web 2.0 stał się aktem twórczym i interaktywnym. Analiza anglojęzycznych stron edukacyjnych przeznaczonych dla nauczycieli pozwala dostrzec, że na świecie powstały zintegrowane w mniejszym bądź większym stopniu środowiska, które skupiają się wokół portali społecznościowych.

W artykule podjęto próbę oceny stopnia ewolucji polskich portali edukacyjnych od witryn o charakterze informacyjnym do tematycznych serwisów społecznościowych, w których istotną rolę odgrywają nie tylko stosowane technologie Web 2.0, ale również powstawanie relacji międzyludzkich i poczucia przynależności do grupy społecznej. W części empirycznej opracowania podjęto próbę określenia, a następnie analizy wskaźników, które uznano za główne wyznaczniki ewolucji edukacyjnych witryn internetowych.

1. Portale edukacyjne

Strony www o tematyce edukacyjnej powstają w polskim Internecie od kilkunastu lat, a oferowane przez nie zasoby są bardzo różnorodne. Mamy bogatą ofertę portali edukacyjnych, które publikują materiały ze wszystkich dziedzin nauki, a udostępniane przez nie treści powstają we współpracy z doświadczonymi nauczycielami, metodykami czy pracownikami naukowymi wyższych uczelni (Interkl@sa/Eduseek, Scholaris). Gwarantuje to wysoki poziom merytoryczny artykułów, a także ich poprawność metodyczną i językową. W sieci funkcjonują również serwisy przedmiotowe, które koncentrują się na wybranej dziedzinie nauki. Prezentowane tam materiały są mniej zróżnicowane, ale za to często precyzyjniejsze i bogatsze. Przykładem jest popularny serwis Biolog. Zasoby edukacyjne gromadzone są również na portalach informacyjnych, które tworzą osobne strefy edukacyjne (Gazeta.pl, Onet, Wirtualna Polska), a ponadto często są dostępne na witrynach szkolnych, stronach bibliotek lub stronach domowych nauczycieli. Edukacyjną funkcję pełnią również internetowe słowniki przedmiotowe i językowe oraz encyklopedie.

¹ J.A. Fazlagić, *Zarządzanie wiedzą w polskiej oświacie – diagnoza i perspektywy rozwoju*, badania prowadzone w ramach grantu MNiSzW nr 1 H02D 028 30, w październiku–listopadzie 2007 r.; <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/23/id/505> (27.03. 2011).

Portale edukacyjne dedykowane są głównie dwóm grupom użytkowników: nauczycielom i uczniom, ale niektóre z nich udostępniają treści również studentom, rodzicom i innym osobom związanym ze szkolnictwem.

Idea tworzenia portali czy stron www, które byłyby bibliotekami zasobów edukacyjnych (repozytoriami), zrodziła się kilkanaście lat temu. Ostatnia reforma systemu oświaty i wprowadzenie nowych zasad awansu zawodowego nauczycieli (w tym wymogu publikacji i wykazania się umiejętnością stosowania technologii informacyjnej stawiane nauczycielom) również były impulsem do rozbudowy internetowych baz edukacyjnych. Wśród materiałów zamieszczanych przez pedagogów można znaleźć między innymi scenariusze lekcji, artykuły przeznaczone dla uczniów i nauczycieli, zadania, ćwiczenia, przykłady planów rozwojowych i wyników, informacje o pomocach naukowych. Treści takie zawierają między innymi następujące portale edukacyjne:

1. Interkl@sa(Eduseek) – <http://www.interklasa.pl/> – zawiera zasoby edukacyjne zestawione według przedmiotów szkolnych. Na portalu tym można również znaleźć katalog stron edukacyjnych, forum dyskusyjne, porady prawne, informacje o kursach i szkoleniach, liczne pomoce dydaktyczne, materiały metodyczne, prawa ucznia, formy doskonalenia nauczycieli, informacje o awansie zawodowym nauczycieli, porady prawne i informacje dla dyrektorów szkół. Zasoby te są sprawdzone pod względem metodycznym. W serwisie Interklasa mieści się Eduseek, którego zasoby są podzielone ze względu na odbiorcę treści (uczeń, nauczyciel, rodzic).
2. Eduinfo – <http://www.eduinfo.pl/> – serwis informacyjny przeznaczony dla nauczycieli, zawierający rozbudowaną stronę z aktualnościami związanymi z wykonywanym zawodem oraz artykuły na temat prawa oświatowego, zarządzania szkołą, doskonalenia zawodowego. Bardzo uboga jest baza materiałów dydaktycznych w dziale „Publikacje online”.
3. Profesor – <http://www.profesor.pl/> – portal oferuje aktualności oświatowe, wiele materiałów dydaktycznych dla nauczycieli, katalog stron www, porady, forum dyskusyjne, materiały metodyczne. Wszystko to mieści się w działach: Awans, Informacje, Forum, Materiały, Artykuły, Korepetycje, Sklep.
4. Szkoła.net – <http://www.szkoła.net/> – można tu uzyskać informacje na temat korepetycji, pobrać materiały, spotkać się wirtualnie na forum, zdobyć wiadomości na temat awansu zawodowego, nauki (często są przedstawione w zabawny sposób, np. ciekawostki o uczonych, wynalazkach, dinozaurach, magii). Interesująco prezentuje się dział Dolinka, który zadowoli wszyst-

- kie maluchy, umożliwia bowiem zabawę, naukę oraz dostarcza wiadomości o kulturze, sporcie, zdrowiu, turystyce itd.
5. Ściaga – <http://www.sciaga.pl/> – portal oferujący materiały typu wypracowania, biografie, streszczenia lektur itd. Dostęp do informacji jest możliwy po zarejestrowaniu się i bezpłatny tylko w określonych godzinach. To jedna z największych baz tekstów i opracowań z zakresu gimnazjum, szkoły średniej oraz studiów.
 6. Scholaris – <http://www.scholaris.pl/> – portal jest Internetowym Centrum Zasobów Edukacyjnych MEN. Obecnie trwa jego rozbudowa, lecz już teraz można docenić bogactwo i różnorodność udostępnianych tam materiałów. Wygodna nawigacja pozwala wybrać w ramach konkretnego przedmiotu odpowiedni etap kształcenia oraz rodzaj materiałów dydaktycznych pogrupowanych według kategorii: e-Lekcje, prezentacje multimedialne, symulacje zjawisk i procesów, filmy wideo/animacje, zdjęcia, poradniki, tablice/schematy, quizy/rebusy/krzyżówki, scenariusze lekcji, testy i sprawdziany, karty pracy ucznia, teksty źródłowe. Ponadto są takie działy, jak „Sprawy szkoły” – odpowiednik Eduinfo, wyszukiwarka placówek edukacyjnych i instytucji oraz interesujący moduł e-Szkoła, umożliwiający pracę z aplikacją internetową, która każdej placówce pozwala na stworzenie własnej, wirtualnej szkoły.

Wybrane i opisane portale są przykładami typowych serwisów edukacyjnych od wielu lat funkcjonujących w Internecie.

2. Serwisy społecznościowe

Serwisy społecznościowe to interaktywne strony współtworzone przez internautów. Charakterystyczną cechą tego typu portali jest dostarczanie ich użytkownikom zróżnicowanych sposobów komunikacji – są to przede wszystkim czaty, fora dyskusyjne, blogi, wpisy do książki gości, e-mail. W założeniu mają one łączyć korzystające z nich osoby według określonych kluczy – może to być miejsce pracy lub wykonywany zawód, ukończona szkoła (klasa), zainteresowania (np. podróże, film, muzyka), ale są też portale ogólne, które skupiają internautów powiązanych ze sobą mniejszym bądź większym stopniem znajomości lub pokrewieństwa. W pierwszym przypadku mamy częściej do czynienia z serwisami wewnętrznymi, wymagającymi zaproszenia do określonej społecz-

ności. Portale ogólne są najczęściej otwarte, czyli mogą z nich korzystać wszyscy internauci.

Tomasz Fiedoruk, właściciel IT Tech Blog, podzielił serwisy społecznościowe na²:

- a) skupiające grupy społeczne (np. MySpace, Facebook, nk.pl – dawniej Nasza Klasa);
- b) o profilu biznesowym, służące do budowy bazy kontaktów zawodowych (LinkedIn – nie ma polskiej wersji, Profeo, GoldenLine);
- c) skupione wokół multimediów (YouTube, Flickr, Picasa, Fotosik, Fotka, ePuls);
- d) tematyczne (My-Sport, Chomikuj i wiele innych);
- e) specjalistyczne i branżowe (Energetycy, Konsylium);
- f) mikroblogi – dzienniki internetowe z krótkimi, jedno-dwuzdaniowymi wpisami (usługę mikroblogowania udostępniają np. Twitter, Blip Flader, Singer czy DailyBooth, w którym do przekazywania informacji używa się zdjęć).

Pierwsze serwisy społecznościowe powstały pod koniec lat 90. ubiegłego wieku w Stanach Zjednoczonych i miały na celu skupienie absolwentów konkretnych szkół lub przyjaciół³. Od czasu powstania pierwszych serwisów społecznościowych liczba ich użytkowników stale rośnie. W marcu 2011 roku „Rzeczpospolita” odnotowała⁴, że w pięciu największych krajach Europy Zachodniej (Francja, Wielka Brytania, Włochy, Hiszpania i Niemcy) już 100 mln ludzi będzie przynajmniej raz w miesiącu korzystało z któregoś portalu społecznościowego. Firma audytorska Deloitte szacuje natomiast, że w 2011 roku liczba użytkowników sieci społecznościowych przekroczy miliard⁵. O dynamice rozwoju tych portali świadczy fakt, że w 2007 roku przybliżona liczba użytkowników światowych serwisów społecznościowych sięgała 500 mln⁶.

W Polsce również można zaobserwować rosnącą popularność serwisów społecznościowych – szacuje się⁷, że jest ich już ponad 250. Badania CBOS

² <http://ittechblog.pl/2009/11/10/wprost-serwisy-spoecznościowe/> (26.03.2011).

³ http://www.efnetica.pl/artykuly/serwisy_spoecznościowe/82/artykul/217 (26.03.2011).

⁴ <http://www.rp.pl/artykul/621386.html> (26.03.2011).

⁵ <http://www.fejsik.pl/Miliard-uzytownikow-serwisow-spoecznościowych-juz-w-tym-roku-a1134> (26.03.2011).

⁶ J. Hetman, *Modele serwisów społecznościowych*, http://www.web.gov.pl/g2/big/2010_02/fe231c5914c783f94d682ba79379bac8 (26.03.2011).

⁷ <http://blog.servicetek.media.pl/2010/12/co-raz-bardziej-popularne-portale-spoecznościowe-w-polsce-raport-by-interaktywnie-com/> (26.03.2011).

przeprowadzone w kwietniu 2010 roku wskazują⁸, że niemal jedna trzecia ogółu dorosłych Polaków (32%, czyli blisko dwie trzecie internautów – osób korzystających z Internetu) przynajmniej raz w tygodniu zarejestrowała się w jakimś portalu społecznościowym. Głównym celem rejestracji i korzystania z serwisów społecznościowych przez ankietowanych Polaków jest odnowienie i utrzymywanie kontaktów ze znajomymi, szeroko rozumiana rozrywka (słuchanie muzyki, oglądanie filmów, szukanie nowych znajomości), kwestie zawodowe oraz szukanie pracy.

3. Edukacyjne serwisy społecznościowe

Dotychczasowe badania wskazują, że użytkownicy najbardziej popularnych w Polsce serwisów społecznościowych, takich jak nk.pl oraz Facebook, nie korzystają z nich w celach edukacyjnych⁹. Należy zauważyć, że serwisy oferujące platformy wymiany plików są źródłem nagrań wideo o charakterze edukacyjnym. Zorganizowaną i planową formę zamieszczania treści edukacyjnych w serwisie YouTube realizuje Uniwersytet Kalifornijski, który udostępnia nagrania wideo z tradycyjnie realizowanych zajęć oraz serie audiowizualnych kursów¹⁰. Liczba wyników wyszukiwania dla hasła „tutorial” w YouTube daje około 2 160 000 linków. Poszukiwanie polskich tutoriali zamieszczonych w kategorii „Edukacja” daje wynik 1 690, z czego większość to filmiki instruktażowe dotyczące grafiki i animacji komputerowej¹¹.

Portal Chomikuj również wspiera szeroko rozumianą edukację. Udostępnia uczniom, studentom i nauczycielom specjalną, darmową platformę wymiany materiałów edukacyjnych – <http://chomikuj.pl/ChomikWspieraEdukacje.aspx>¹².

W Internecie są także społecznościowe serwisy tematyczne przeznaczone dla nauczycieli. Wśród nich można wyróżnić następujące:

1. TeachAde – <http://www.teachade.com/> – uważany za pierwszy portal społecznościowy stworzony specjalnie dla nauczycieli. Witryna łączy wiele mechanizmów sieci społecznościowych – oprócz możliwości wymiany plików, pozwala również na komunikację za pomocą czatu, blogów, dyskusji

⁸ http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K_058_10.PDF (26.03.2011).

⁹ Tamże.

¹⁰ <http://www.e-mentor.edu.pl/artykul/index/numer/23/id/510> (26.03.2011).

¹¹ Dane z 26.03.2011 r.

¹² <http://ittechblog.pl/2009/11/10/wprost-serwisy-spoecznościowe/> (26.03.2011).

na forum. Serwis ma obecnie 20 506 zarejestrowanych użytkowników, 2 086 reprezentowanych instytucji edukacyjnych oraz udostępnia 58 756 zasobów online.

2. The Apple – <http://theapple.monster.com/> – serwis przeznaczony dla obecnych i przyszłych nauczycieli, którzy chcą się wzajemnie wspierać. Oprócz porozumiewania się z innymi nauczycielami umożliwi korzystanie z bogatego zbioru scenariuszy lekcji, quizów, filmów wideo, artykułów, tablic informacyjnych.
3. Classroom 2.0 – <http://www.classroom20.com/> – serwis społecznościowy będący miejscem współpracy nauczycieli oraz wymiany informacji na temat narzędzi Web 2.0 i nowych technologii wykorzystywanych w edukacji. Classroom 2.0 oferuje także transmisję seminariów w czasie rzeczywistym.
4. We the Teachers – www.wetheteachers.com/ – wyszukiwarka materiałów edukacyjnych i społeczność stworzona przez nauczycieli.

Inne serwisy z omawianej kategorii to TeacherLingo (<http://teacherlingo.com/>), Google Teacher Community (<http://www.wycliffenextgen.com/> forum dla nauczycieli, na którym można zadawać pytania, dzielić się pomysłami i dyskutować na ważne tematy edukacyjne), TeachersRecess (<http://www.teachersrecess.com/>, gdzie nauczyciele mogą komunikować się w trybie online, udostępniać scenariusze lekcji, pozyskiwać informacje, publikować blogi), PBS Teachers Connect (<http://www.pbs.org/teachers/> miejsce spotkań użytkowników witryny, w którym mogą na przykład dzielić się pomysłami; strona zawiera także wiele pomocy dydaktycznych), ProTeacher Community (<http://www.proteacher.net/>), ClassScene (<http://www.classscene.com/>), Education World (<http://www.educationworld.com/>), Tapped In (<http://tappedin.org/tappedin/>), Teacher Focus (<http://www.teacherfocus.com/> forum dla nauczycieli), Edublogs (<http://edublogs.org/> – bardziej blogosfera niż portal społecznościowy, ale jest to również świetny sposób na kontakt i interakcję z innymi nauczycielami). Jedną z najpopularniejszych w sieci stron typu *social bookmarking* – Del.icio.us – jest doskonałym miejscem do znajdowania i dzielenia zakładek online z innymi nauczycielami.

Warto również podkreślić, że wszystkie znane serwisy społecznościowe wprawdzie nie zostały zaprojektowane specjalnie dla nauczycieli, ale mogą być dobrym miejscem spotkań w sieci nauczycieli, uczniów i rodziców.

4. Ewolucja polskich portali edukacyjnych w kierunku serwisów społecznościowych

Obserwowany obecnie rozwój Internetu przewidzieli już w 1968 roku twórcy Arpanetu R. Taylor i J.C.R. Licklider, pisząc, że „interaktywne wspólnoty będą opierały się na oddalonych od siebie geograficznie członkach, czasami skupionych w niewielkich grupach, czasami pracujących indywidualnie. Będą to społeczności wspólnych zainteresowań, nie lokalizacji”¹³. Ewolucja portali edukacyjnych od witryn, pełniących wyłącznie funkcje informacyjne i podawcze, do miejsca skupiającego ludzi, którzy pozostają w określonych interakcjach i stają się współtwórcami prezentowanych w portalach treści, wydaje się nieunikniona. Czy jest to już fakt, czy dopiero przyszłość polskich portali edukacyjnych?

Kierunek budowania witryn o takim charakterze wyznacza filozofia Web 2.0¹⁴ – uznawana już za pewnego rodzaju standard. Serwisy oparte na tym paradygmacie w sferze społecznej charakteryzuje następujący zespół cech¹⁵:

- a) personalizacja, czyli indywidualny profil użytkownika, co w praktyce oznacza posiadanie tak zwanego własnego konta;
- b) generowanie treści przez użytkowników (*user-generated content*) – udostępnienie mechanizmów pozwalających na tworzenie Wiki i blogów;
- c) tworzenie wokół serwisów rozbudowanych społeczności: forum dyskusyjne, komunikator, czat, lista dyskusyjna, możliwość tworzenia zbiorów kontaktów (znajomych), komentowanie artykułów i wpisów innych użytkowników, wirtualna lista obecności;
- d) budowanie treści opartej na modelu inteligencji (lub wiedzy) kolektywnej;
- e) wykorzystanie otwartych licencji (Creative Commons, GNU GFDL);
- f) zastosowanie folksonomii, które wiąże się z zaimplementowaniem interfejsu umożliwiającego kategoryzację dodawanych przez użytkowników treści z wykorzystaniem słów kluczowych, czyli tagów.

Które z wymienionych elementów serwisów społecznościowych zostały zaadaptowane przez popularne portale edukacyjne? Na potrzeby tego opracowania wybrano kilka wskaźników, których analizę w formie zbiorczej przedstawiono w tabelach 1 i 2. Decyzję o wyborze portali, które objęto analizą, oparto na dwóch

¹³ <http://eversed.wordpress.com/2007/12/04/inteligencja-kolektywnainteligencja-konektywna> (25.03.2011).

¹⁴ T. O'Reilly, *What is Web 2.0*, <http://www.oreillynet.com/pub/a/oreilly/tim/news/2005/09/30/what-is-web-20.html> (25.03.2011).

¹⁵ http://pl.wikipedia.org/wiki/Web_2.0 (25.03.2011).

kryteriach. Po pierwsze, uznano, że należy przyjrzeć się portalom mającym od wielu lat ugruntowaną pozycję jako biblioteki zasobów edukacyjnych i były już przedmiotem badań¹⁶. Należą do nich: Interkl@sa(Eduseek) – <http://www.interklasa.pl/>; Eduinfo – <http://www.eduinfo.pl/>; Profesor – <http://www.profesor.pl/>; Szkoła.net – <http://www.szkoła.net/>; Literka – <http://literka.pl/>; Nauka – <http://www.nauka.pl/>; Ściaga – <http://www.sciaga.pl/>; Scholaris – <http://www.scholaris.pl/>. Po drugie, pod uwagę wzięto portale, które od kilku lat budują i z sukcesem zdobywają pozycję liderów w swojej kategorii, plasując się wysoko w publikowanych przez firmę PBI (Polskie Badania Internetu Sp. z o.o.) rankingach popularności¹⁷. Są to: Szkolnictwo – <http://www.szkolnictwo.pl/>; Bryk – <http://www.bryk.pl/>; Zgapa – <http://www.zgapa.pl/>; Naukowy – <http://www.naukowy.pl/>; Biolog – <http://www.biolog.pl/>.

Jaki obraz portali edukacyjnych wyłania się z dokonanej analizy? Biorąc pod uwagę opisane cechy charakterystyczne serwisów społecznościowych, można zauważyć, że wszystkie portale oferują użytkownikom założenie konta, czyli stworzenie własnego profilu, co najczęściej wiąże się z udostępnieniem nowych form aktywności lub bogatszego zasobu materiałów edukacyjnych.

Prawie wszystkie serwisy umożliwiają publikowanie własnych materiałów w postaci różnorodnych opracowań, najczęściej dostarczanych administratorom drogą elektroniczną (e-mail). Tylko nieliczne serwisy (Zgapa, Szkolnictwo) udostępniają narzędzia pozwalające na generowanie treści bezpośrednio na stronie. Rzadko natomiast na portalach pojawiają się blogi (wyjątkiem jest Nauka, Ściaga, Biolog), a tylko jeden (Zgapa) udostępnia mechanizm Wiki.

Wokół większości serwisów tworzą się społeczności – użytkownicy prawie wszystkich portali są aktywni na forach dyskusyjnych, będących nie tylko miejscem wymiany poglądów, ale często, dzięki spersonalizowanemu profilowi (ze zdjęciem i opisem), umożliwiają indywidualny kontakt. Mniej popularną formą komunikacji jest czat – udostępniają go Interkl@sa, Szkolnictwo, Biolog, Szkoła.net, Scholaris), ale komentowanie treści lub ocena zamieszczanych publikacji jest często spotykanym sposobem interakcji.

¹⁶ B. Kuźmińska-Sołśnia, *Portale edukacyjne jako źródło informacji dla ucznia i nauczyciela*, <http://www.up.krakow.pl/ktime/ref2005/kuzminsk.pdf> (29.03.2011), J. Piątek, *Edukacyjne serwisy internetowe z perspektywy nauczyciela informatyki*, praca licencjacka, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Kraków 2010.

¹⁷ <http://panel.pbi.org.pl/wyniki.php> (29.03.2011).

Tabela 1

Zestawienie wybranych elementów portali edukacyjnych

Nazwa portalu	Zasoby edukacyjne		Konto (rejestracja)	Aktualności	Newsletter	Wyszukiwarka	Sklep	Dla kogo – profil użytkownika	Komentarze – ocena publikacji
	P	G							
Interkl@sa	+	-	+	+	+	+	-	N/U	+
Scholaris	+	+	+	-	+	+	-	N/U	+
Eduinfo	+	-	+	+	+	+	+	N	-
Profesor	+	-	+	+	-	+	+	N/U	+
Literka	+	-	+	+	+	+	+	N	+
Szkoła.net	+	-	+	-	+	+	+	U/N	+
Nauka	+	-	+	-	-	+	-	U	+
Ściąga	+	-	+	-	-	+	-	U	+
Szkolnictwo	+	+	+	+	-	+	-	N/U	+
Bryk	+	-	+	+	-	+	+	N/U	+
Zgapa	+	+	+	+	-	+	-	N/U	-
Naukowy	+	-	+	+	-	+	-	N/U	-
Biolog	+	-	+	+	-	+	+	N/U	+

P – publikowanie zasobów w formie gotowych materiałów.

G – możliwość tworzenia materiałów edukacyjnych bezpośrednio za pośrednictwem narzędzi udostępnionych na stronie.

N/U – nauczyciel/uczeń – informacja, dla kogo przeznaczony jest serwis.

Komentarz – ocena publikacji – inne niż wypowiedź na forum lub komentarz do blogu.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2

Zestawienie wybranych elementów portali edukacyjnych (cd.)

Nazwa portalu	Forum	Blog	Czat lub komunikator	E-mail		Folksonomia	Wiki	Kanał RSS
				założenie konta	wysyłanie/ odbieranie wiadomości			
Interkl@sa	+	-	+	+	+	-	-	-
Scholaris	+	-	+	+	+	-	-	-
Eduinfo	+	-	-	-	-	-	-	-
Profesor	+	-	-	-	-	-	-	+
Literka	+	-	-	-	-	-	-	-
Szkoła.net	+	-	+	-	+	-	-	-
Nauka	+	+	-	-	-	-	-	-
Ściaga	+	+	-	-	-	+	-	-
Szkolnictwo	-	-	+	-	+	-	-	-
Bryk	+	-	-	-	+	-	-	+
Zgapa	+	-	-	-	-	-	+	-
Naukowy	+	-	-	-	+	-	-	+
Biolog	+	+	+	-	-	-	-	+

Źródło: opracowanie własne.

Niestety, z wyjątkiem jednego portalu (Ściaga) nie zaobserwowano zaimplementowanego interfejsu, który umożliwiłaby kategoryzację dodawanych przez użytkowników treści z wykorzystaniem słów kluczowych (folksonomii).

Podsumowanie

Wszystkie omawiane portale umożliwiają interakcje między swoimi użytkownikami. Najpopularniejszym mechanizmem, dzięki któremu tworzą się społeczności, jest forum dyskusyjne, ale możemy również obserwować stałe rozbudowywanie witryn edukacyjnych o narzędzia typowe dla „klasycznych”

serwisów społecznościowych (czaty, mikroblogi, kanały RSS i inne). Warto także zauważyć, że w rankingach popularności serwisów edukacyjnych (opierających się na dynamice częstości odwiedzania portali)¹⁸ w ostatnich trzech latach (2008–2009) wysokie pozycje zajęły witryny, które udostępniają szerszy zakres mechanizmów Web 2.0. W związku z tym uprawniona wydaje się konkluzja, że dokonuje się ewolucja portali edukacyjnych od witryn informacyjnych do serwisów społecznościowych, a w niektórych przypadkach (portal Biolog) proces ten został z powodzeniem zakończony.

Kolejnym etapem na drodze rozwoju serwisów internetowych jest technologia Web 3.0, która odwołuje się między innymi do takich dziedzin wiedzy jak sieci semantyczne czy sztuczna inteligencja¹⁹. Dzięki tym zastosowaniom oraz nowej folksonomii możliwe będzie dostarczenie użytkownikowi informacji najlepiej dopasowanych i zgodnych z jego oczekiwaniami. Można przypuszczać, że dynamicznie rozwijające się edukacyjne serwisy społecznościowe szybko zaimplementują technologię Web3.0, aby w pełni wykorzystać potencjał intelektualny swoich społeczności do budowania wiedzy kolektywnej.

Literatura

- Adamczyk J., *Web 3.0 źródłem nowej wiedzy*, <http://www.e-marketing.pl/artyk/artyk107.php> (24.03.2011).
- Fazlagić J.A., *Zarządzanie wiedzą w polskiej oświacie – diagnoza i perspektywy rozwoju*, badania prowadzone w ramach grantu MNiSzW w październiku–listopadzie 2007 r.; <http://www.e-mentor.edu.pl/artikul/index/numer/23/id/505> (27.03.2011).
- Hetman J., *Modele serwisów społecznościowych*, http://www.web.gov.pl/g2/big/2010_02/fe231c5914c783f94d682ba79379bac8 (26.03.2011).
- Kuźmińska-Sołśnia B., *Portale edukacyjne jako źródło informacji dla ucznia i nauczyciela*, <http://www.up.krakow.pl/ktime/ref2005/kuzminsk.pdf> (29.03.2011).
- O'Reilly T., *What is Web 2.0*, <http://www.oreillynet.com/pub/a/oreilly/tim/news/2005/09/30/what-is-web-20.html> (25.03.2011).
- Piątek J., *Edukacyjne serwisy internetowe z perspektywy nauczyciela informatyki*, praca licencjacka, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Kraków 2010.
- <http://blog.servicetek.media.pl/2010/12/co-raz-bardziej-popularne-portale-spolesnosciove-w-polsce-raport-by-interaktywnie-com/> (26.03.2011).
- <http://eversed.wordpress.com/2007/12/04/inteligencja-kolektywnainteligencja-konektywna> (25.03.2011).

¹⁸ <http://www.szkolnictwo.pl>, <http://panel.pbi.org.pl> (26.03.2011).

¹⁹ J. Adamczyk, *Web 3.0 źródłem nowej wiedzy*, <http://www.e-marketing.pl/artyk/artyk107.php> (24.03.2011).

<http://ittechblog.pl/2009/11/10/wprost-serwisy-spoecznościowe/> (26.03.2011).
<http://ittechblog.pl/2009/11/10/wprost-serwisy-spoecznościowe/> (26.03.2011).
<http://panel.pbi.org.pl/wyniki.php> (29.03.2011).
http://pl.wikipedia.org/wiki/Web_2.0 (25.03.2011).
http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K_058_10.PDF (26.03. 2011).
http://www.efnetica.pl/artykuly/serwisy_spoecznościowe/82/artykul/217 (26.03.2011).
<http://www.e-mentor.edu.pl/artykul/index/numer/23/id/510> (26.03. 2011).
<http://www.fejsik.pl/Miliard-uzzytkownikow-serwisow-spoecznościowych-juz-w-tym-roku-a1134> (26.03. 2011).
<http://www.rp.pl/artykul/621386.html> (26.03.2011).
<http://www.szkolnictwo.pl>, <http://panel.pbi.org.pl> (26.03.2011).

THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL PORTALS IN THE AGE OF SOCIAL NETWORKING SITES

Summary

For several years, you could observe the evolution of technology in web services. One of the consequences is using a wide range of new mechanisms that allow the surfers release internet creativity and allow them to be involved in the process of shaping and enrichment of network resources. Participation in the creation of informational materials (often audiovisual), the ability to: share ideas, insights, criticism, comments, meet new people, implementation of joint projects – all this makes the random population of internet users turn into communities. Therefore social networking appeared and although initially they were focused on students of specific schools, groups of friends or just friends, then as the course of time the inspiration for their establishing became the tasks performed, carried out jobs. This article attempts to assess the degree of evolution of the educational portals on the web starting with informational sites to the themed social networking sites, in which not only technologies like Web 2.0 play important roles, but also the formation of relationships and a sense of belonging to a social group. Evolution is a complex process, the result of multiple factors, and hence an attempt to define indicators for perceiving the partial or complete transformation of web sites.

Translated by Magdalena Andrzejewska, Anna Stolińska

